

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ
ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ**

04074. Київ, Вишгородська, 19

Тел. 430-02-60, 430-43-90

e-mail: nenc@nenc.gov.ua

26.03.2012р.

Директору НЕНЦ
Вербицькому В.В.

**Аналіз II Всеукраїнської виставки-звіту дитячої творчості
«Країна юних майстрів»**

В рамках виконання Державної цільової соціальної програми розвитку позашкільної освіти на період до 2014 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2010р. №785 та відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 27.01.2012р. №75 та листа МОН МС від 21.02.2012р. №1/9-131 щодо державної політики у сфері позашкільної освіти, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді взяв участь у другій Всеукраїнській виставці-звіті дитячої творчості «Країна юних майстрів», яка проходила у Київському міському палаці дітей та юнацтва за участю керівництва держави. Виставку відвідали Президент України Віктор Янукович, міністр освіти і науки, молоді та спорту Дмитро Табачник та супроводжуючі особи.

Представники 14 регіонів України: Вінницької, Волинської, Донецької, Закарпатської, Житомирської, Івано-Франківської, Київської, Кіровоградської, Львівської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Чернігівської областей та м. Києва взяли участь у другій Всеукраїнській виставці - звіті дитячої творчості «Країна юних майстрів». Еколого – натуралістичний напрям позашкільної освіти України

представляли як вихованці позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного профілю, учні загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій, так і студенти ВНЗів. Всього у заході взяли участь 23 позашкільні заклади, 4 лісництва та студенти 2 ВНЗів:

- Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді;
- Вінницька обласна станція юних натуралістів;
- Волинський обласний еколого-натуралістичний центр;
- Локачинський районний Будинок школяра Волинської області;
- Донецький обласний еколого-натуралістичний центр;
- Житомирський обласний еколого-натуралістичний центр;
- Закарпатський обласний еколого-натуралістичний центр;
- Івано-Франківський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді;
- Надвірнянський районний еколого-натуралістичний центр для дітей та юнацтва Івано-Франківської області;
- Косівський районний Центр дитячої творчості Івано-Франківської області;
- Яблунівський Центр дитячої творчості Івано-Франківської області;
- Дитячий естетико-натуралістичний центр «Камелія» м. Бровари Київської області;
- Комунальний заклад Київської обласної ради «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини»;
- Бородянський районний центр дитячої та юнацької творчості Київської області;
- Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості;
- Львівський обласний дитячий еколого-натуралістичний центр;
- Львівський міський дитячий еколого-натуралістичний центр;
- Полтавський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді;

- Пирятинська районна станція юних натуралістів Полтавської області;
- Комунальний заклад „Станція юних натуралістів" Рівненської обласної ради;
- Сумський обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю;
- Тернопільський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді;
- Комунальний заклад «Чернігівська обласна станція юних натуралістів».
- Червоно-Нерубайське учнівське лісництво Олександрівського району Кіровоградської області;
- Державне підприємство «Клавдіївський лісгосп» Київської області;
- «Шкільне лісництво» Бородянського районного центру дитячої та юнацької творчості Київської області;
- Учніське лісництво Надвірнянського районного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Івано-Франківської області.
- Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка;
- Український державний хіміко-технологічний університет м. Дніпропетровська.

На 220 м² розгорнулася виставка юних натуралістів - «Місто Юннатія». Більше 85 років Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді очолює юннатівський рух України. НЕНЦ, започаткований у 1925 році як біологічна станція згодом перейменована на Центральну дослідно-педагогічну агробіостанцію, Республіканську станцію юних натуралістів, Український державний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, з лютого 2001 року Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України продовжує свою подвижницьку роботу, організовуючи та беручи участь в різнопланових

масових заходах. Юннати багатьох поколінь завдячують цьому закладу обраними професіями.

На виставці – звіті «Країна юних майстрів» юні натуралісти не лише демонстрували практичні та наукові напрацювання останніх років, а й проводили майстер-класи. Відвідувачі та учасники виставки мали змогу отримати докладні консультації відносно об'єктів, які їх особливо зацікавили.

Експозиція "Місто юннатів та екологів" представила діяльність юних натуралістів, наукові дослідження і нові сорти рослин, новітні технології вирощування лісових культур, творчі здобутки учнівських об'єднань кролівників, птахівників, любителів домашніх тварин, майстер-класи з флористики, фітодизайну, лозоплетіння, роботи декоративно-прикладного мистецтва (керамічні, гончарні, плетені з лози вироби) та виготовлення виробів із сиру.

Експозиція виставки була сформована за тематичними розділами:

- Україна хлібна
- Україна-сад
- Зоологічна галерея
- Квітництво та фітодизайн
- Євро 2012
- Лісництво
- Орнітологія
- Екологічне землеробство
- Екологічні проекти
- Молоді науковці XXI століття
- Міжнародні проекти
- Методична література
- Народні ремесла

На виставці було представлено творчі роботи переможців і лауреатів міжнародних, всеукраїнських та інших конкурсів, а також олімпіад,

фестивалів та змагань. Найкращі вихованці позашкільних навчальних закладів із різних регіонів України представляли свої роботи відвідувачам.

Експозицією **«Квітуха Україна – футбольна країна»**, представленою учнівськими та педагогічними колективами позашкільних навчальних закладів Сумської області, місто «Юннатія» зустрічало Президента України.

Експонати репрезентували досягнення учнів обласних заочних шкіл народних ремесел, флористики та фітодизайну, вихованців творчих учнівських об'єднань «Природа і фантазія», «Флористичні барви», «Паперова пластика», «Флористика та фітодизайн» Сумського обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю; вихованців студії флористики та фітодизайну «Гармонія» Ямпільської районної станції юних натуралістів; творчих учнівських об'єднань Шосткинського міського центру естетичного виховання, Охтирського та Лебединського районних будинків дитячої та юнацької творчості та Недригайлівського районного центру дитячої та юнацької творчості, Глухівського районного будинку школяра.

Квіткові композиції, виконаними в європейському стилі, вінки, колажі та картини, виконані в кольорових гамах державних прапорів країн – господарів Чемпіонату Європи з футболу; штучний бонсай у вигляді квітки з офіційним логотипом турніру; сувенірна продукція, що рекламує символіку спортивного свята - додавали урочистості Виставці вцілому.

Сувенірну продукцію, представлену на виставці, зокрема вітальні листівки, поштові конверти, брелоки, ляльки, картини, обереги, було виготовлено у різноманітних техніках: декоративний розпис, лозо- та соломоплетіння, паперопластика, витинанка, ліплення з солоного тіста тощо.

Провідна ідея експозиції полягала в популяризації сучасних видів квітково-декоративного мистецтва, українських традицій, звичаїв та обрядів; вихованні патріотизму, формуванні громадянської свідомості юних українців.

Декоративну композицію «Хлібна Україна» представляли учнівський та педагогічний колектив Волинського обласного еколого-натуралістичного центру. Святкові українські короваї на фоні хлібного лану Батьківщини зустрічали почесних гостей Виставки. А поряд можна було побачити зразки зернових культур – колекцію хлібних злаків, вирощених юннатами позашкільних еколого-натуралістичних закладів Волині. Символічна арка, виплетена із пшеничних колосків ніби акцентувала увагу на споконвічній справі українців – хліборобстві. Біля цієї експозиції особливо часто зупинялися відвідувачі, щоб сфотографуватися. Про шанування та відновлення народних традицій свідчить колекція солом'яних дідухів і оберегів, виготовлених руками юннатів та народних умільців Волині, Івано-Франківщини, Сумщини тощо.

Продовжуючи хліборобські традиції українського народу, трудові учнівські об'єднання вирощують сільськогосподарські культури, вивчають основи аграрних наук, займаються дослідницькою діяльністю.

Ця експозиція демонструвала результати сортовипробування та сортовивчення злакових культур. Вихованці Кіровоградського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді демонстрували зразки вирощеної сільськогосподарської продукції, отримані в результаті проведення досліду «Вирощування нових сортів та гібридів сільськогосподарських культур» який проводився за завданням фахівців Кіровоградського інституту агропромислового виробництва Національної аграрної академії наук. Юні дослідники Волині демонстрували «Дослідницьку роботу по сортовипробуванню злакових культур».

Експозиція Україна-сад була представлена дбайливо оформленою композицією із яблук сортів Айдаред, Флоріна, Голден Делішес, Лігол, Джонаголд, Чемпіон, Ренет Семиренко, Зимове Плесецького, Аскольд, Зоря Поділля та горіхів, які були вирощені, доглянуті, зібрані працьовитими руками юннатів Вінниччини. Ці фрукти є результатом копіткої роботи учнівських та педагогічних колективів позашкільних освітніх закладів цього

краю. Юннати досліджують та визначають оптимальні умови вирощування та догляду за садовими культурами. Все це занотовано в щоденниках дослідницької роботи, представлених на Виставці. 2-х річні саджанці плодкових культур:

- яблуна Джонаголд колоновидна;
- черешня Червона великоплідна;
- абрикос Ранній;
- вишня Гріот український;
- смородина чорна Загадка,

є результатом роботи юних садівників Вінниччини.

Зі стенду «Юннатівські сади для України» та декоративного планшети «Розвиток садівництва в Україні» можна було дізнатися про обсяг робіт та результативність діяльності юних натуралістів. Про дослідницьку діяльність свідчила викладка творчих учнівських робіт. Юннати Вінниччини і взимку не залишають свого улюбленого заняття, – варто лише поглянути на колекцію кімнатних плодово-ягідних культур, які не лише радують око гарним виглядом, але й дивують майже дозрілими плодами (і це в умовах цьогорічної досить холодної зими) - лимон, гранат, ківі, ананас, паслін перцевий.

Представлена експозиція підтверджує те, що учнівська молодь піклується й про відродження садівничої галузі. Щорічне проведення, започаткованої Національним еколого-натуралістичним центром, трудової акції «Україна-сад» сприяє наповненню вітчизняного ринку плодами та ягодами. Учні поповнюють колекційні насадження навчально-дослідних земельних ділянок новими сортами плодкових, ягідних і горіхоплідних культур. У шкільних теплицях юні дослідники вирощують мандарини, лимони, авокадо, гранат та ківі.

Експозиція Зоологічна галерея представлялась лабораторією зоології і гідробіології Національного еколого-натуралістичного центру. Представники фауни завжди цікавили юних дослідників. Тварини – герої легенд, міфів та

казок. Символом 2012 року є Чорний водяний дракон. У тераріумах та акваріумах, представлених Національним еколого-натуралістичним центром, розміщені суходільні та водоплавні тварини з різних куточків Землі. Особливу увагу відвідувачі звертали на плазунів, які символізують прийдешній Рік Дракона. Шоломоносний Василиск (*Basiliscus Plumifrons*), який походить з Латинської Америки та зелений полоз (*Gonyosoma oхусerhala*) чудово почувуються в умовах нашої країни завдяки дбайливим рукам юннатів.

Львівщина експонувала гризунів виду бабак степовий (*Marmota bobak*) (рос. назва сурок), які належить до родини вивіркових класу ссавців, харчуються зерном, овочами, сіном. Вага тіла 1,5-2 кг. Тварини ручні, але розміщувалися у клітках.

Юннати – тваринники Львівського обласного дитячого еколого-натуралістичного центру оформили цікаві стенди «Вчимося господарювати» та «Досліджуємо та відпочиваємо».

Експозиція Квітництво та фітодизайн

Найчарівніші представники флори - квіти. Вони гармонізують наше довкілля, прикрашають інтер'єри наших навчальних закладів. Експоненти з різних куточків України наочно представляли творчість юних квітників з флористики та фітодизайну. Єврочемпіонат з футболу 2012 року символізувало імпровізоване панно з квітів.

Лабораторія квітництва в співтоваристві з відділом аграрних досліджень Національного еколого-натуралістичного центру створили фіто композицію до «Євро 2012" – футбольне поле та квітковий футбольний м'яч. Колекціями кімнатних рослин, які використовуються для внутрішнього озеленення загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів було оздоблено місця проведення майстер-класів, що сприяло створенню позитивного мікроклімату.

Велика колекція декоративних кімнатних рослин була представлена на Виставці позашкільям Рівненщини (колеус Блюме, іпомея Батат, пеларгонія

білокрая, гусманія язичкова, бегонія борщівниколиста, більбергія похила тощо).

Експозиція «Євро 2012»

Дитячий еколого-натуралістичний центр «Камелія» м. Бровари Київської області продемонстрував чудову композицію до «Євро 2012» із живих рослин родини бегонієвих, папоротників, кропивових, тутових, молочайних, ароїдних. Юні квітникарі ДЕНЦ створили квіткове дерево з прапорцями країн-учасників чемпіонату «Євросад-2012».

Сувенірну продукцію до «Євро-2012» представляли вихованці Сумського обласного центру позашкільної освіти та юні натуралісти Волині.

Експозиція Лісництво

Українська земля славиться лісовими просторами, об'єктами природного заповідного фонду. Ліси – це легені міст і сіл. Надзвичайно актуальною є проблема збереження лісів. Зберігати і примножувати ліси – це основне завдання юних лісівників які працюють в учнівських лісництвах, яких на Україні близько 453 і об'єднують вони близько 8 тис. школярів. Серед кращих - представники Волині, Івано-Франківщини, Київщини, Кіровоградщини, Рівненщини, яким була надана честь презентувати свою роботу на II Всеукраїнській виставці-звіті. Юні лісівники представляли матеріали науково-дослідницької роботи, практичну природоохоронну діяльність, різноманітні саджанці лісових культур, вирощених юннатами за новітніми технологіями, мішечки з дарами лісу, макет шкільного лісництва, зрізи деревних порід, поробки з природного матеріалу на лісову тематику та сувенірна продукція (вироби з сіна, природних матеріалів, картини з соломки, вироби з бісеру, газетної лози, вишивки на лісову тематику). Звичайно були представлені буклети та програми шкільного лісництва.

Експозиція Орнітологія

Різноманіття видового складу орнітофауни завжди спонукало юннатів до вивчення птахів у природі. Пернатим символом цього року було обрано одуда. Юні орнітологи Національного еколого-натуралістичного центру

представили гостям Виставки своїх пернатих вихованців. Багато відвідувачів з цікавістю зупинялися біля таких екзотичних птахів як сіра рисівка (*Lonchura oryzivora*, походження - острови Ява і Балі, Суматра, Калімантан, Філіппіни), кільчастий астрильд (*Stizoptera bichenowii*, розповсюджений на сході Австралії), короткохвоста трав'яна амадіна (*Poephila cincta*, мешкає у північних районах штату Новий Південний Уельс), короткохвоста папугова амадіна (*Erythrura cyaneovirens*, походження- острови Мікронезії в Тихому океані), гульдова амадіна (*Chlotbia gouldiae*, мешкають в південних тропіках і на півночі Австралії), зеброві амадіни (*Taeniopygga guttata*, походження-Малі Зондські острови, і по всій території Австралії, за винятком півострова Арнемленд, островів Йорк і Тасманія), очеретяний астрильд (*Bathilda ruficada*), рубіновий астрильд (*Neochmia phaeton*, походження: північна частина Австралії, острів Нова Гвінея). Не залишалися байдужими відвідувачі і біля таких птахів, як канарки співочі та декоративні (походження - Канарські острови) та голуби породи «Якобін» (ряд Голубеподібні *Columbiformes*, родина Голубині *Columbidae*, вид Голуб сизий (*Columba livia*) і «Короткодзьобі» (ряд Голубеподібні *Columbiformes*, родина Голубині *Columbidae*, вид Голуб сизий *Columba livia*).

На Виставці були представлені наукові дослідження з орнітології юних орнітологів Кіровоградського обласного центру еколого-натуралістичної творчості. На двох стендах вони розмістили фотографії птахів, їхніх гніздівель, пташенят у гніздах. Також були представлені натуральні гнізда синиці, ремеза, зеленушки, садової славки, коноплянки, чорнорябого сорокопуда, зяблика, вівсянки садової, що викликало неабиякий інтерес у знавців справи. Гнізда були розміщені на дерев'яній підставці із зразками гілок дерев на яких гніздяться дані види птахів. Юні орнітологи тут же демонстрували проведення морфометрії гнізда та знайомили відвідувачів з зображенням схематичної структури гнізд на настільному плакаті.

Всеукраїнський еколого-освітній табір «Ойкос» представив планшети на яких демонструвалась результативність виїзних форм навчання та спорядження, необхідне для проведення польових практик.

Експозиція Екологічне землеробство

Вирощування сільськогосподарських культур за новітніми технологіями органічного землеробства викликає величезний інтерес у сучасних аграріїв. Юннати не лише знайомили з основними засадами ведення екологічного землеробства, але і демонстрували переваги такого господарювання:

- отримання екологічно чистої продукції;
- зменшення затрат на добрива, засоби захисту рослин;
- значне підвищення родючості ґрунту.

Юннати, члени УВБ, працюючи на навчально-дослідній земельній ділянці проводять науково-дослідницьку роботу по випробуванню нових сортів та гібридів різних культур. Цікаву інформацію можна було почерпнути з розгортки «Органічне землеробство» та методичного посібника «Інноваційні технології в сільському господарстві. Органічне землеробство» представлених на виставці Тернопільським обласним еколого-натуралістичним центром. Вчителі та школярі Тернопільщини досить успішно досліджують астророслини. Астророслину Brassica gara та банер «Вчителі та школярі Тернопільщини досліджують астророслини» демонстрували на виставці. Банер «Енергетичні рослини» та розгортка «Відновлювальні джерела енергії (енергетичні культури)» експонувалися в рамках проекту «Енергетичні рослини», який досить успішно діє на Тернопіллі.

Юннати Чернігівщини демонстрували агроекологічні дослідження по боротьбі зі шкідниками, вирощуванню екологічно чистої продукції, зокрема мікророслини картоплі та міні-бульби картоплі другого року репродукції (дослід «Вирощування оздоровленого вихідного матеріалу сортів картоплі з рослин in vitro із застосуванням біопрепаратів») та інші овочі, які були вирощені при застосуванні особливих умов та препаратів. У їх здобутку міні-

рослини у пробірках, рослинні продукти до столу Досить цікавим було проведення юннатами Чернігівщини майстер-класу по рослинництву.

Наша молодь неодноразово здобувала золото і срібло на європейських і міжнародних конкурсах, таких як: «Intel Isef», «Infomatrix». Неабиякий інтерес у відвідувачів Виставки викликали експозиції «Екологічні проекти», «Молоді науковці XXI століття», «Міжнародні проекти». Переможці Всеукраїнського конкурсу «INTEL – Еко – Україна» і фіналістів конкурсу INTEL ISEF демонстрували свої проекти: "Виділення і дослідження мікроорганізмів-деструкторів поверхнево-активних речовин" (Соловей Олена Олександрівна, учениця 11 класу спеціалізованої школи №129 м.Києва), "Індивідуальні плавзасоби порятунку при цунамі" (Вергезова Анастасія Олексіївна, учениця 11 класу Еколого-природничого ліцею №116 м. Києва) та інші. Зокрема, екологи НЕНЦ представили проекти з енергоефективності переможців Всеукраїнського туру Міжнародного конкурсу «Енергія і середовище-2012» Рівного Юрія, вихованця Бориспільського міського центру технічної творчості «Евріка» Київської області з роботою: «Фацетний сонячний концентратор з використаних пластикових пляшок та старих CD/DVD дисків»; Негелі Михайла та Шурубурі Костянтина, учнів ЗОШ I-III ст. № 30 м. Житомира з роботою: «Сонячний ставок» тощо. Юні науковці з Полтавщини Король Олександр та Чаленко Катерина запропонували до уваги відвідувачів екологічний проект – макет очисної споруди з дисковими біотенками, що використовується для очищення стічних вод малих підприємств молочної промисловості. Тема досить актуальна, оскільки дефіцит прісної води вже зараз стає світовою проблемою. Все більш зростаючі потреби промисловості і сільського господарства примушують вчених світу шукати різноманітні засоби для вирішення цієї проблеми. Розробки юннатів НЕНЦ (проекти з енергоефективності переможців Всеукраїнського туру Міжнародного конкурсу «Енергія і середовище-2012»), Житомирщини (проекти «Забезпечення населення дешевою, екологічно безпечною енергією за допомогою фокуруючих дзеркал, сонячних

фотоелементів», «Малакокомплекси в урбоекосистемі м. Житомира: структура та біотопічний розподіл» та «Вивчення впливу викидів автотранспорту на здоров'я середовища шляхом аналізу асиметрії листя берези повислої»), Тернопільщини (розробка «Відновлювальні джерела енергії (енергетичні культури)»), Полтавщини (макет «Біологічний фільтр для очистки стічних вод малих підприємств», банер «Чиста хвиля») тощо підтверджують думку про те, що система позашкільної освіти не лише надає додаткові можливості для реалізації обдарованими дітьми себе в різних сферах життя, але і сприяє вирішенню вкрай важливих проблем суспільства.

Про вміння працювати в природі та впорядковувати природні матеріали свідчить колекція мінералів та корисних копалин «Житомирщина — Урал в мініатюрі».

Експозиція Методична література забезпечувала можливість ознайомлення з найновішими публікаціями позашкілля. Спеціально підготовлені буклети в великій мірі сприяли поширенню педагогічного досвіду позашкільників.

Експозиція Народні ремесла

Світ природи і творчості, дивовижного рукотворного народного ремесла в розділі «**Народні ремесла**» не міг залишитися поза увагою, юні майстри старанно вивчають та зберігають великий матеріальний спадок українського народу, дбають про народні традиції, збагачення культурної спадщини минулих поколінь засобами декоративно-ужиткового мистецтва.

Вироби з лози - підставка для квітів і іграшки з лози, декоративні вази і підставки для квітів, поєднання дизайнерських композицій з дерева, лози і соломи та дрібні декоративні вироби з глини – все це свідчило про велику роботу по відродженню та розвитку народних ремесел. Творчі роботи народних майстрів та їхніх вихованців включали тематику такої важливої для нашої держави події як «Євро 2012». Високий клас майстерності юних гончарів Національного еколого-натуралістичного центру та Локачинського Будинку школяра Волинської області засвідчили майстер-класи з гончарства та колекція виробів із задимленої глини.

Діти проявляють величезний інтерес не лише до народних ремесел, а й до традиційних обрядових видів мистецтва. За участі юних писанкарів Пирятинської районної станції юних натуралістів (Полтавщина) проводився майстер-клас "Діти навчають дітей". Педяш Галина Степанівна та її вихованка Притула Катерина показали свою майстерність у виготовленні великодніх писанок в різних техніках (дряпанки, витравки, крапанки, мармурові крашанки та інші).

Відродження народних традицій засвідчила експозиція виробів із сиру та майстер-клас «Сирна іграшка» Косівського районного Центру дитячої творчості (Івано-Франківщина). Вихованці гуртка «Вироби з сиру» (керівник гуртка Олексюк Марія Федорівна) провели майстер-клас виготовлення сирної пластики (декоративно-прикладного мистецтва чи то іграшки, чи то скульптурки із сиру). Витворюючи іграшки із сиру, майстрині звертали нас до глибини природи щодо прикрас того чи іншого виробу із сиру: виробляли «баранчики» - така місцева назва фігур – оленів, коників, баранчиків та інших тваринок, калачики у вигляді кільця з отвором посередині. Юннати Яблунівського Центру дитячої творчості демонстрували колекцію та проводили майстер-клас по яблунівській іграшці.

Таким чином, юні натуралісти - учасники II Всеукраїнської виставки-звіту «Країна юних майстрів» запропонували цікаві матеріали та експозиції відповідно до основних напрямів їхньої роботи. Відвідувачі відмічали, що, порівняно з минулорічною Виставкою, з'явилося багато нового в плані висвітлення напрямів роботи. Експозиція виставки була сформована за новими тематичними розділами, а саме: «Україна хлібна»; «Україна-сад»; «Зоологічна галерея»; «Квітництво та фітодизайн»; «Євро 2012»; «Лісництво»; «Орнітологія»; «Екологічне землеробство»; «Екологічні проекти»; «Молоді науковці XXI століття»; «Міжнародні проекти»; «Методична література»; «Народні ремесла».

Привернула увагу відвідувачів виставки презентація вирощування сільськогосподарських культур за новітніми технологіями органічного землеробства Чернігівської обласної станції юних натуралістів.

Експозиції юннатів свідчать про високий рівень організації дослідницько-експериментальної роботи в гуртках зоолого-тваринницького спрямування позашкільних навчальних закладів, зокрема НЕНЦ та Львівського міського дитячого еколого-натуралістичного центру.

Зв'язок з народними традиціями, продемонстрований юннатами Івано-Франківщини, Полтавщини, Волині, сприяв естетичному збагаченню виставки.

Методична продукція, представлена на виставці, відзначалась різноманітністю тематики (методичні рекомендації та розробки, посібники, довідники, інформаційно-методичні вісники, сценарії масових заходів, опис передового педагогічного досвіду).

Методичними службами багатьох позашкільних навчальних закладів експонувалися електронні методичні видання.

Заслужують на увагу творчі напрацювання педагогів-позашкільників. В експозиції центру представлено різноманітні методичні матеріали на допомогу керівникам творчих учнівських об'єднань, методичні розробки занять з учнями, сценарії різноманітних культурно-просвітницьких заходів з учнівською молоддю тощо.

На виставку подані матеріали різних типів позашкільних навчальних закладів: профільних, комплексних, зокрема: центрів еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, станцій юних натуралістів, Палаців і Будинків дитячої та юнацької творчості, творчих учнівських об'єднань та трудових учнівських об'єднань на базі загальноосвітніх навчальних закладів. Це свідчить про достатньо високий організаційний методичний рівень проведення виставки. Були враховані також уроки попередніх виставок:

- В НЕНЦ організацію виставок покладено на постійно діючу творчу групу.

- Стенди загалом були оформлені згідно з сучасними вимогами дизайну.
- Зміст стендів, їх наповнення відтворювали сучасні досягнення юннатівської практичної та науково-дослідницької роботи.
- Постійно діючі експозиції НЕНЦ сприяли відображенню динаміки руху.
- Тематичні напрямки виставки заздалегідь передбачалися.

Разом з тим хотілось би визначити деякі підходи, які б могли покращити організацію виставок у подальшому.

На профільному стенді на початку слід обов'язково відобразити стратегічну ідею, а потім в тексті та експонатах розкрити її.

Експозиції повинні мати чітку авторизацію.

До заявок на участь у виставках бажано, щоб позашкільні заклади подавали повний перелік експонатів, теми науково-дослідницьких робіт тощо.

Виконавець Цюнь Л.О.